

Láttalak újra a gömbakác alatt,
 s az ágak közé akadt papírsárkányt,
 amit zörgetett fölötted a szél.
 A csomagjaim a peronon voltak,
 hogy hazautazzam anyámhoz,
 a kalapdoboz egyensúlyozott legfelül.”
 „Kihajtottam utánad az állomásra,
 pedig mást szerettem.” „Gyűlöltelek,
 mégis felkapaszkodtam melléd
 a bakra. Korábban mindent
 tudtam rólad, most újra semmit.”
 „Pirkad. Szól a csalogány.” „Nem,
 ez már a pacsirta. Zörög a lánc
 a kútnál, mosakszanak a vándoraink.
 Ki kell engednünk a tyúkokat
 és megöntözni a palántákat.
 Napközben megint nagy lesz a hőség.
 Megcsinálom a cseppjeidet,
 keljünk fel, kedves Philémónom.”

Magyar László András

PHILCIS

Sötétedett, mire Zágráb külvárosába értek. A vonat lakótelepek közt húzódó töltésen száguldott előre – templomtornyok, háztetők csillogtak kéken, sárga neonok hunyorgtak a nyáresti esőben –, majd bezakatolt a pályaudvarra, és nyikorogva megállt. Zoli kihajolt az ablakon. Odakinn érces vasútillat terjengett, kofferes nénikék, terepszín ruhás katonák, hátizsákos fiatalok igyekeztek ide-oda, elektromos targoncák zümmögtek, érthetetlen szavú hangosbemondó harsogott, zajlott az élet. Teljes órát álltak tétlenül. Ám a kinti világ egyszer csak lassan megindult hátrafelé, majd egyre sebesebben tűnt tova: hamarosan ritkultak a város fényei, és a kattogó-ringatózó vonatot befogadta a sötétség.

A gyerekek kihúzták az üléseket, és pulóvereikbe burkolózva, veszekedve, nevetgélve alváshoz készülődtek. Zoli elszívott egy cigarettát a hűgyszagú folyosón, azután beszólt a feleségének: feküdjön csak le nyugodtan a gyerekekkel, ő majd átmegegy a szomszédos kupéba, és olvas egy kicsit, hiszen egy fülkében öten úgyszem férnének el kényelmesen.

Zoli tehát sörével a kezében és könyvével a hóna alatt átvonult a szomszédba. Elhúzta az ajtót, és némi habozás után angolul megkérdezte, leülhet-e. Csak egyetlen, középkorú férfi üldögélt odabent. Hosszú orrán fémkeretes szemüveget viselt, és újságot

olvasott. Udvarias intéssel, bár savanyú arccal vette tudomásul, hogy magányának vége, rápillantott Zoli könyvének fedelére, majd visszamélyedt az újságjába. Magyar újság volt, HVG. Ültek, olvastak szólanul. A folyosó végén valaki horvát népdalokat énekelt, a másik irányból pedig lánynevetés foszlányai szűrődtek át a monoton vonat-zajon. Telt-múlt az idő. Jött egy mogorva kávéáros, egy izzadságszagú kalauz, végül két szótlán rendőr; feltépték az ajtót, azután visszacsukták, Zoli lassan elálmosodott.

A HVG-s ekkor félretette az újságját, almát vett elő, és harsogva falta. Az almaevés befejeztével felállt, leemelte a táskáját – elegáns, sárga bőrtáska volt –, hatalmas termoszt húzott elő, majd Zolihoz fordult.

– Megkínálhatom teával? – kérdezte magyarul.

– Köszönöm, jólesne, de nincs poharam.

– Az nálam nem akadály – nyugtatta meg a férfi. Nejlonzacskóba csomagolt, egymásba tolt műanyag poharakat szedett elő, kettőt leemelt az oszlop tetejéről. Gondosan kitöltötte a teát. – Cukormentes zöld tea, elég erősre főzve. Szereti?

– Szeretem hát, különösen így, tisztán – hazudta Zoli, mert utálta a zöld teát. Orra alá tartotta a poharát, és beleszagolt: forró istállószag párállott az orrába.

– Én rendszeresen zöldteázom. Naponta legalább öt csészével iszom. Állítólag nagyon egészséges, különösen a májnak és a vérkeringésnek tesz jót. Úgy tudom, a koffeintartalma is kisebb, mint a fekete teáké. Bár szerintem ez nálam már mindenképp szenvedély. Nem tudok megenni nélküle.

Beszédbe elegyedtek. A hosszú orrú férfit Vilmon Ferencnek hívták, tervezőmérnökként dolgozott egy építőipari magánvállalatnál. Télen Ausztriában vagy Olaszországban síelt, nyaranta pedig többnyire az Adriára járt pihenni. Afféle tenger- és napimádó volt, aki élete delén túl is ruganyosan jár, fejest ugrik a sziklákról, csokoládébarnára sütteti magát, és őszes haját milliméteresre vágatja, hogy minél nagyobb felületen érhesse a nap. Vilmon kimérten, szabatosan beszélt, hangtalanul dobolva közben az ablak alatti kis kihajtos asztalkán. Néha csontos mutatóujjával feljebb tolvá szemüvege nyergét, ironikus megjegyzéseket tett a horvát vasútra és viszonyokra. Megjegyzéseiben azonban soha nem mosolygott. Sportosan öltözködött, „adott magára”, órájától zoknijáig csupa márkás és ízléses holmit viselt. Autóját takarékoságból hagyta otthon – Splittől, mint mondta, úgyis csak hajóval közlekedik majd. Zoli is becsülettel beszámolt a maga helyzetéről, de ez Vilmon nemigen érdekelte. Először a tengerről beszélgettek, az árakról, az ételekről és a lehetséges útvonalokról, majd különféle kalandokra terelődött a szó. E történetekből kiderült, hogy Vilmon korábban mindig felesége társaságában járt nyaralni.

– És most, hogy sikerült megszabadulnia tőle? – érdeklődött Zoli.

– Sajnos, a feleségem néhány éve elhunyt. Pontosan három éve és hét hónapja hagyott itt – felelte rezzenéstelen arccal a férfi.

– Sajnálom, igazán nem gondoltam.

– Igen, még csak harmincegy éves volt. Tudja, rákban halt meg, nőgyógyászati rákban.

– Rettenetes dolog – sütötte le a szemét Zoli, aki már bánta, hogy szóba hozta a nőt. De Vilmon, úgy látszik, erről a témáról szívesen beszélt: a „rák” szót is hangosan, jól artikuláltan, szinte élvezettel ejtette.

– Rendszeresen járt pedig szűrésre, de valahogy nem fedezték fel nála a bajt. Azaz felfedezték, de későn. Már tele volt áttétellel. Nagyon gyorsan, öt hónap alatt elment.

– Igen, fiatalon még állítólag nagyon gyors lefolyású az ilyesmi...

– Rohamosan hanyatlott az állapota, pedig kívülről nem is látszott rajta. Igaz, erősen lefogyott, de különben, különösen külsőleg, végig, a legutolsó időkig nagyon jól tartotta magát. Legföljebb a hasa nőtt kórosan nagyra.

– Gyerekek nem volt?

– Nem volt. Éppen most terveztük. Tudja, csak másfél évvel korábban házasodtunk össze, mert én halogattam a dolgot. Egyszerűen féltem a házasságtól meg a gyerektől, túl öreg voltam már hozzá. Meg hát tizenhat év volt köztünk. A feleségemnek nagy fáradtságába került, amíg rábeszélte. Mikor aztán elmaradt a menzesze, azt hittük, a gyerek az. Tudja, akkor már évek óta együtt éltünk, de én mindig óvszert használtam.

Zoli lesütötte a szemét. Iszonyodott attól a szótól, hogy menzesz meg óvszer. Miért nem havibaj meg koton? Különben is, mi köze ezekhez a borzalmakhoz? Szerette volna lezárni a témát. Kimutatott a vonatablak fénykörében fel-felvillanó sziklákra:

– Itt már kezd idegenedni a táj. Szlavónia még éppen olyan, mint Magyarország, de még Horvátország északi része is valahogy otthonos. Errefelé viszont már kifejezetten mediterrán hangulatú...

– A legszörnyűbb az egészben az volt – folytatta rendületlenül, műanyag poharat bámulva Vilmon –, hogy tehetetlennek éreztem magam. Tudtam, hogy meghal, de semmit nem tehettem. Az orvos világosan megmondta, nekem is, neki is, hogy menthetetlen. Ebbe bele kellett nyugodni. Csakhogy az ilyesmibe lehetetlen belenyugodni. Ezerszer megbeszéltek az egészet Ilonával – tudja, a feleségemet Bauksch Ilonának hívták, sváb származású volt –, átbeszéltek, megforgattuk, de semmit nem segített. A halál úgy jön az ember felé, mint valami vonat. Mit lehet evvel kezdeni?

– Hát igen, nehéz...

– Halt már meg közeli hozzátartozója?

– Igen, néhány éve a...

– Akkor tudja, hogy mi a legnehezebb: az utolsó pár hét. Nekünk is az volt a legnehezebb. Mindkettőnknek. Neki fizikailag, nekem meg... A munkahelyemen, ágyban fekve, de még autóvezetés közben is állandóan furcsa, idegen zihálását hallottam, láttam magam előtt az öklét, ahogy szorongatja a papír zsebkendőt, az orromban éreztem új, savanykás betegszagát, ami annyira megrémített, hiszen azelőtt mindig olyan jó illata volt. – Vilmon hangja egy cseppet sem remegett, még a torkát sem köszörülte meg. Közönyös tekintettel nézett Zolira. – Megfigyelte már, hogy ilyen esetekben a legegyszerűbb dolgok a legfájdalmasabbak? Például a köröm. Láttam, hogy nagy a lábkörme, de akkor már eszméletlen volt a nyugtatóktól, alig lélegzett, úgyhogy arra gondoltam, már nem érdemes lenyírni neki. Ezt azóta sem bocsátom meg magamnak. Allítólag a köröm a halál után is tovább nő. Mit gondol, igaz ez?

– Én is hallottam, hogy például a...

– Mikor aztán meghalt, azt hittem, túl vagyok a nehezén. Sajnos nem tudok sírni, pedig az talán segíthetett volna. Nagyon hiányzott. Higgye el, nem túlzok, ha azt állítom, hogy nem telt el perc – na ez talán mégis túlzás –, inkább nem telt el negyedóra anélkül, hogy ne gondoltam volna rá. Reméltem, idővel majd enyhül a hiányérzetem. De hiába vártam a változást. Ez a hiány, tudja, nagyon fájdalmas. Ilyesmi lehet, ha a kábítószerestől megvonják a heroint, én legalábbis így képzelem. Szóval fizikailag fáj. Gyakorlatilag semmit nem ettem, néha hánytam is, és erősen lefogytam. Úgy nyolc kilót veszíthettem, ami az én testsúlyomhoz képest nagyon sok. A furcsa az volt, hogy kívülről is képes voltam szemlélni önmagam, a kínlódással együtt, a fájdalomtól és kétségbeeséstől mégse szabadulhattam. Józanul átgondoltam a helyzetemet.

Arra a következtetésre jutottam, hogy ez így nem mehet tovább, mert előbb a munkahelyemről dobnak ki, azután az egészségem is rámeleg. Tudja, én harminchat éve minden reggel úszom. Mostanában tizenöt hosszat. Többet is bírnék, de kevés az időm. Számomra az egészség, a kondíció nagyon fontos dolog. Nem kockáztathattam tovább, tennem kellett valamit, mert a hónapok teltek-múltak, az állapotom meg csak romlott. Nem szívesen használok ilyen romantikus szavakat, de szó szerint emésztett a fájdalom, valahogyan belém épült, hogy mondjam... bennem lakott Ilona hiánya.

– Igen, ilyenkor valósággal megbénul az ember... – próbálkozott bölcselkedni Zoli. Vilmon türelmesen megvárta, amíg elhallgat, majd folytatta:

– Először pszichiáterhez fordultam. Elég kínos volt, hiszen soha azelőtt ilyesmire rá nem lehetett volna venni. Utálok az egész pszichológiát, pszichiátriát, gusztustalan szélhámosságnak érzem. Nem hiszek benne, hogy az embernek külön lelke volna: szerintem az úgynevezett psziché csak kémiai és fizikai folyamatok gyűjtőneve. Tulajdonképpen azért mentem el a rendelésre, hogy valamilyen nyugtatót szerezzek magamnak. A doktor fel is írt két különböző színű dilibogyót, amelyektől heteken belül úgy összezavarodtam, hogy a munkámat sem tudtam tisztességesen végezni, hamar fel is hagytam hát a szedésükkel. Belőlem ugyan ne csináljon hülyét senki. Ráadásul a panaszaim is fennmaradtak, a fájdalom pedig nem enyhült, csak épp határozatlanabb, de talán még nyomasztóbb formákat öltött. Ekkor egyik nőismerősöm azt tanácsolta, menjek pszichodráma, vagy írjam ki magamból a traumát. Pszichodrámaiban soha nem lettem volna képes részt venni. Nyilván tudja, mi az. Nevetséges amerikai bohózkodás. Nem európai és nem is felnőtt embernek való. Az írás viszont eleinte jó ötletnek látszott.

Könnyen, jól ment az írás, büszkén mondhatom, hogy műszaki végzettségem ellenére sokat olvasok és jól fogalmazok – ez nem csak az én véleményem, mások is észrevették már. Néhány nap alatt egy teljes, nagyalakú spirálfüzetet telefirkáltam. Az ismeretségünk, házasságunk történetével kezdtem, azután részletesen, pontosan leírtam, hogyan nézett ki Ilona. (Megfigyelte már, milyen rosszul ismeri az ember akár a legközelebbi hozzátartozói külsejét is, legalábbis, ami a részleteket illeti? Például próbálja csak lerajzolni vagy csak pontosan, vonásról vonásra maga elé képzelni a felesége száját.) Végül pedig néhány emlékezetesebb szeretkezésünket jegyeztem le – természetesen csak magamnak. Tényleg, tölthetek még egy kis teát?

– Köszönöm...

– Ez egyébként szintén érdekes: azelőtt szinte mindennap szeretkeztünk, de most – tartsa kérem a poharat –, Ilona betegsége óta hónapokon át egyszerűen nem kívántam a szexet. Mikor meghalt, jó darabig nem is gondoltam rá, hogy más nővel csinálhatnám. Ha nagyon kellett, saját magammal elintéztam, minden öröm nélkül. Ez a része a dolgoknak tehát nem okozott semmi gondot.

Na de ott hagytam abba, hogy írtam és írtam. Eleinte, különösen, amíg írtam, tehát, amíg a szavakat kerestem, vagy a tollat mozgattam, a fájdalom valóban tompult, csak hogy az írás befejezte után rögtön olyan erővel hasított belém a gyötirelem, hogy majdnem belepusztultam. Mintha az a kín, amit a firkálással megspóroltam, valahogy felgyülemlött volna, és egyszerre zúdult volna a nyakamba, helyesebben a gyomromba. Ez is érdekes, hogy az embernek a gyomrában fáj a felesége halála. Miért van ez? Létezik ennek valami élettani, neurológiai magyarázata?

– Én úgy tudom, hogy a görögök a phrént, a rekeszizmot tartották a lélek központjának, a zsidók meg a vesét, vagyis...

– Tényleg? Ennek utána fogok nézni. Szóval az írás csak rontott az állapotomon. Ráadásul mi is az írás? Akárhogy is vesszük, nem más, mint pusztá vonalhuzigálás. Mi köze azoknak a vonalnak ahhoz, akiről ír az ember? Na jó, erre azt lehet mondani, hogy a vonalak láttán képzeink támadnak, ugye? És a képzet, az mi? Mi köze egy hús-vér emberhez? Pótolja-e a hiányát? A testének a hiányát?

Mert egyre biztosabb lettem benne, hogy valójában Ilona egész lénye, azaz testi jelenléte hiányzik, hiszen fizikai fájdalmat csak fizikai hiány okozhat. Ebből viszont az következtet logikusan, hogy a fájdalomtól nem szabadulhatok másképpen, csak ha valahogyan visszaszerzem Ilonát. Vissza kellett szereznem, mert nélküle nem tudtam élni.

De hát hogyan lehet visszaszerezni valakit, aki meghalt? Ne haragudjon, nem oltathatnánk el a villanyt?

Zoli sokáig csak értetlenül bámult, aztán készségesen felpattant, és lekapcsolta a lámpát. Némi fény így is beszűrődött a folyosóról a függönyök mentén, úgyhogy nem kellett teljes sötétségben üldögélniök. A ritmikus zakatolást és ringatózást már alig zavarta külső lárma. Odakint ütemesen suhantak el a póznák és a távoli utak fényei, az ablakra pedig hosszú, oldalvást aláregző kígyóvonalakat rajzolt az eső. Vilmon hátrádólt, és a fejtámasznak hajtotta fejét, így arca szinte teljesen eltűnt a homályban.

– Ismeri Pügmalión történetét? Persze az csak mítosz, mese. Meg hát, bár nem rajzolok rosszul – ez, tudja, a szakmámhoz is kell –, nem vagyok sem szobrász, sem pedig festő. Igaz, bevallom, megpróbáltam, sőt elég gyakran megpróbáltam lerajzolni Ilonát, de egyszer sem sikerült, ehhez ügyetlen a kezem. A szemét, a feje alakját egyszer-kétszer sikerült eltalálnom, de a száját meg a bőre tónusát sehogy. Nem tudok árnyalni sem, ha pedig berajzoltam a két jellegzetes árkot az orra mellé – tudja, olyan árcai voltak, mint az erősen rövidlátóknak, olyan süppedt, esendő volt a szeme –, mindig valahogy öreg lett a rajzarc. Pedig őt inkább gyerekesnek lehetett nevezni, öregnek semmiképpen nem.

Vannak ezek a felfújható plexibabák, az is eszembe jutott, hogy veszek egyet, és felöltöttem a ruháiba, de ettől undorodtam volna, meg aztán egyáltalán nem a szexről volt szó. Mondtam, ez szóba se jött. Meg aztán ezek a babák soha nem hasonlíthatnak egy eleven emberi lényre. Mert mi hasonlít egyedül egy emberi lényre? Egy másik emberi lény. Nincs igazam?

Hónapokig nem nyugodtam, jártam a várost, kerestem valakit, aki legalább kicsit is hasonlít hozzá, akit megszelídíthetek – én így mondtam magamban – és átalakíthatok, hogy olyan legyen, mint ő, akire ráadhatom a ruháit, akinek megtaníthatom a mozdulatait, a szokásait. Legvégül már beértem volna egy hasonló szemmel vagy szájjal is, de hiába. Sohasem gondoltam volna, hogy az emberek ennyire különböznek egymástól, hogy ennyire megismételhetetlen egy szeretett arc. Arra is rájöttem, hogy minél jobban szeretünk valakit, annál egyedibb a számunkra, annál kevésbé hasonlítható bárkihez. És mi lett volna, ha megtalálom a hasonmást? A legtöbb ember csak önmagát szereti. Ha aztán mutatunk neki egy másik embert, és azt mondjuk: na, mennyire hasonlítasz hozzá, megsértődik és tiltakozik, úgy érzi, semmibe vették a személyiségét. Arra pedig egy nőt végképp nem lehet rábírní, hogy egy másik nővé alakuljon át. Ez számára maga lenne a borzalom. Egyszóval nem találtam senkit, akiből kifaraghattam volna, akiből újjáépíthettem volna Ilonát. A fájdalom a bensőmben pedig nem enyhült. Mintha semmit nem gyógyult volna a sebem.

Rájöttem, hogy a problémát mérnöki feladatként kell kezelnem. Így részben eltávolítom magamtól – ami objektivitást és tisztánlátást tesz lehetővé –, részben pedig,

hogy is mondjam, kívülről a megoldást is könnyebb megtalálni. Fel kellett építenem valamit, helyesebben valakit. Ez afféle építőmérnöki feladat. A szerkezet, a koncepció adott volt, csak az alapanyagot kellett megtalálnom hozzá.

Ember csak emberből építhető, ez világos. De melyikből? Kutatóútjaim, mint említettem, eredménytelenek voltak, ráadásul egy idegen óhatatlanul ellenáll az ilyesfajta átalakításnak, vagy pedig, ha mégis hajlandó együttműködni, maga is beleszól a folyamatba, ami ebben az esetben nem lett volna kívánatos. Egyetlen személy maradt, akiben feltétlenül megbízhattam, s akinek a részéről feltétlen odaadást remélhettem: a saját személyem.

Vilmon hosszat kortyolt a teájából, markában melegítve a poharát. Fürkésző tekintet vetett Zolira.

– Nyilván nem tart normálisnak. Igaza van. Valóban nem voltam normális, de hát a helyzetem talán normálisnak tekinthető? Normális dolog-e az, ha egy harmincegy éves nő, az egyetlen, akit az ember életében szeretni tudott, meghal? És normális-e a nem múltó fájdalom? A normalitás szép dolog, magam is szívesen ragaszkodom hozzá, az örültektől pedig kifejezetten iszonyodom, ebben az esetben azonban nem volt más választásom, hiszen élni akartam. Olvastam egyszer egy repülőgép-szerencsétlenség túlélőiről, az hiszem, Peruban történt az eset, akik meghalt társaikat falták fel, hogy életben maradjanak. Szerintem ebben nincs semmi kivetnivaló. Az életet mindenáron fenn kell tartani.

Miután tehát az alapanyagot megtaláltam, már csak technikai problémák maradtak. Hogyan alakítható át az egyik ember egy másikká? Minden emberi testnek vannak egyedi tulajdonságai. Külsők és belsők egyaránt. Az emberek közti különbségeket ezek a tulajdonságok hozzák létre. Egy idegen személy ezeket a tulajdonságokat öt érzékével: ízlelésével, szaglásával, látásával, tapintásával és hallásával érzékeli. Az engem kínzó hiány – következtetésem szerint – abból származott, hogy érzékeim Ilona halála után betöltetlenek, hogy úgy mondjam, szomjasak maradtak. Nekem ez esetben nem az volt a célom, hogy Ilonát teljes mértékben reprodukáljam, valamilyen plasztikai műtéttel, külsőlegesen hasonlóvá váljak hozzá – noha talán ezt is meg lehetett volna oldani –, hanem inkább az, hogy kielégítsem érzékeim szomjúságát, személyiségének hiányát kitöltsem, és ezáltal megszüntessem a hiánya okozta fájdalmakat. Vagyis elegendőnek láttam, ha azokat a jellemzőit öltöm magamra, amelyek leginkább elbűvöltek, és amelyek újraérezésként a leginkább szomjaztam a halála után.

Egyszerű fogásokkal kezdtem: használtam a parfümjét, krémjeit, samponját és szappanát, néha – természetesen ruha alá rejtve – hordtam az ékszereit, holmijait, szaglózó érzékem így részben kielégült. Ilona igen egyedi módon beszélt: a két metszőfoga meg lehetőségen előreállt, ezért az s, sz, c, cs hangokat valahogy furcsán ejtette – megpróbáltam utánozni ezt az ejtést, és néhány heti próbálkozás után ment is. Gyakran meg is nyújtotta a végükön a szavakat, és a szavak közül is előszeretettel használt bizonyosakat – a hangletés és az egyéni szóképlet elsajátítása sem okozott nehézséget. Tapintásérzékelem hiányait már nehezebb volt pótolni, különösen Ilona selymes, mézszőke haját kellett sokáig keresgélnem, hiszen az én hajam, ha épp nincs rövidre nyírva, vastag szálú és zsíros. Végül azonban sikerült olyan parókára bukkanom, amely eredeti hajból készült: ha ezt Ilona samponjával megmostam és a fejemre tettem – természetesen csak akkor, ha nem látott senki –, bizonyos, bár nem tökéletes illúziót nyújtott. Mivel testemet nem kívántam átoperáltatni – ez a munkahelyemen kétségtelenül elbocsátást vont volna maga után –, a látásérzékelem igényeiről egyszerűen fényképek és

videofelvételek nézegetésével gondoskodtam. (Megfigyelte már, hogy az emberi világ alapvetően vizuális világ, vagyis a látással kapcsolatos vágyainkat legkönnyebb kielégítenünk benne?) Hosszas gyakorlás árán megtanultam feleségem jellegzetes mozgását és kézmozdulatait is. Tudja, Ilona igen sajátosan mozgott: gátlásos lévén, görbén tartotta magát, és általában egyik karját maga elé emelte, tétován, lassan járt, csípőjét oldalra ringatva, egész mozgásában volt valami gyermeketegen ritmustalan, mégis hihetetlenül nőies és kedves. Ami meg a kezét illeti, folyton ökölbe szorította, ha viszont a tenyere kinyílt, a kisujja előkelően felfelé állt: ezen, ha fényképeit nézem, ma is mindig mosolyognom kell. Mert hát egyébként az előkelőség teljesen idegen volt tőle: lenyűgözött a természetessége és az, hogy nem tudott hazudni. Tudja, a legtöbb nő folyton hazudik: a sminkjével, a beszédével, a viselkedésével, még a mozgásával is. Ilonából viszont minden hazugság hiányzott, képtelen volt másnak mutatni magát. A hazugság, az őszinteség hiánya engem leginkább szeretkezéskor zavart, a nők kilencven százaléka, tapasztalatom szerint, nem képes hazugság nélkül szeretkezni, ne haragudjon a kifejezésért, de még a micsodájuk is hazudik. Ilonával azonban, mintha... Mondtam már, alapjában gátlásos volt – a gátlás persze nem jó szó, inkább félt a világtól, mintha folyton el akart volna bújni előle –, de ha egyszer megkívánta... ezt lehetetlen elmondani... nagyon érzékeny volt, és... csinálhattunk akármit... még a legszokatlanabb dolgokat is... szóval, teljesen ártatlannak, büntelennak éreztem mindig. Olyan tökéletes gyönyörben, mint vele, egyetlen más nővel sem volt részem. És azt hiszem, ez is testének végtelen őszinteségéből és természetességéből fakadt...

Vilmon megköszörülte a torkát, és furcsa, gyors mozdulatot tett a kezével:

– Na de visszatérve a próbálkozásaimhoz: kezdtem úgy mozogni, úgy beszélni, úgy élni, mint ő, lassanként felépítettem magamból elveszett lényét, vagyis inkább helyet adtam neki önmagamban. Avval is megpróbálkoztam, hogy emlékeit átvegyem, de ez sehogyan sem ment, nem tudtam ezekre a régmúlt eseményekre a saját élményeimként emlékezni, valami akadályozott benne, pedig úgy gondolom, az ember alapvetően a testéből és az emlékeiből áll – a jellegzetes, egyéni magatartásformái és reakciói, sőt talán a gondolatai és érzelmei is ezekből az emlékekből táplálkoznak vagy állnak össze. Ahhoz azonban, hogy Ilona teljes személyiségét átvegyem, mérhetetlenül sok emlék elsajátítására lett volna szükség, nem is beszélve arról, hogy ennek az emléktömegnek a zömét egyszerűen nem ismerhettem. Minderről tehát le kellett mondanom.

Építkezésem eredményeként alig négy-öt hónap múlva enyhült a bensőmet mardosó fájdalom. Ilona lénye lassanként lényembe simult: azt hiszem, szimbiózisnak hívják az ilyesmit, úgy viseltem őt, mint anya a magzatát vagy inkább mint a szíami iker viseli hátán, oldalán testvérét. És a púpos a púpját.

Ahogy azonban telt-múlt az idő, félelmek ébredtek bennem. Megélhetésemhez, munkámhoz és személyes kapcsolataimhoz ugyanis továbbra is szükségem volt saját személyiségemre, meg aztán, ha utánagondolunk, Ilonát éppen azért fogadtam magamba, hogy önmagamon segítsek evvel: saját rovásomra tehát semmiképpen nem növelhettem tovább az ő részét a lényemen belül. Másrészt gyakran már képtelen voltam különválasztani kettőnk személyiségét: nem tudtam meghúzni a határt, és gyakran azt sem tudtam eldönteni, most éppen ki „viselkedik” bennem, Ilona-e vagy én. Összeolvadásunk, szimbiózisunk elkerülhetetlen zavarokhoz vezetett: gyakran mások jelenlétében is az ő hangján szólaltam meg, az ő mozdulataival magyaráztam, amivel néha meghökken tettem vagy épp nevetésre készítettem hallgatóságomat. Két év múltán egy hölgygel, Erikával is megismerkedtem, és bizony első próbálkozásaink az ágy-

ban, azt hiszem, éppen azért nem jártak sikerrel, mert Ilona jelenléte annyira zavart és feszélyezett. Máskor magamban beszéltem, vagy épp véletlenül elől hagytam a parókám – amelyet egyébként mindig csak magányomban viseltem –, esetleg Ilona parfümjének illatát felejtettem el időben lemosni magamról.

A legzavaróbb azonban vágyaink keveredése volt: ő rettegett bennem a világtól, én önbizalommal vettem akadályait, ő iszonyodott az alkoholtól és a tánctól, én gyakran vágytam a mámorra és a ritmus szabadságára, nekem tetszettek a csinos nők, ő viszont könyörtelenül rámutatott olcsó és alantas trükkjeikre. Emellett állandóan kritizált, nem bújhattam előle sehová, ismerte minden szándékomat, titkos vágyamat, rendszeresen kinevetett vagy kigúnyolt, gátlásossá és szorongóvá tett engem, engem, aki addig olyan kiegyensúlyozott és önelégült életet éltem. Lassanként ráébredtem, hogy Ilonának is vannak hibái – ezek a hibák elsősorban lényét mélyen átható szorongásaiból és félelmeiből fakadtak –, amelyeket egy másik testben könnyen elviseltem, sőt többnyire észre sem vettem, így összeforva velük viszont előbb nyugtalanítókká, utóbb pedig egyre elviselhetetlenebbekké váltak. Elképzelni sem tudja, hogy ilyen túlzott közelségből szemlélve a legbájosabb személyiség is milyen – nem tudok rá jobb szót – őrlítő. Sokszor feltettem magamnak a kérdést, vajon az emberek hogyan képesek saját lényüket kibírni hatvan, hetven éven át? Az is megfordult a fejemben, hogy az emberiség bajainak talán éppen ez az oka, ez a tehetetlen és reménytelen düh, amit önnön lényünk kelt bennünk, vagy a kilátás, hogy önmagunkkal évtizedeken át kell összeforva élnünk. Ilona tehetetlensége, pesszimizmusa, gátlásossága lassanként az én életemet is megkeserítette – de hát mit is beszélek az én életemről, hiszen testünk már közös volt, és az életet csak többes szám első személyben élhettük, egyedül soha.

Azt hiszem, a pszichiátriában valami nagyon hasonló állapotot neveznek szkizofróniának, és ezt az állapotot igen súlyos betegségnek tartják, amely gyakran öngyilkossághoz vagy életképtelenséghez is vezet. Bevallom, a második év végére bennem is keserű düh ébredt Ilonával szemben. Dühöm eleinte csak hullámokban támadt rám, ingerült gondolataimat hamar elhessegettem – bár tudtam, hiába, hiszen Ilona tud róluk, s meg is sértődik miattuk –, később azonban egyre jobban elárasztott a bosszúszomjas gyűlölet, amely hamarosan már szerelmem elpusztítására tört. Azon kezdtem törni a fejem, hogyan szabadulhatnék tőle – ő pedig kétségbeesetten sírt és védekezett, hisz szándékaimat nem titkolhattam előtte. De mit volt mit tenni?

Rettegés kerített hatalmába, mert azt tapasztaltam, hogy Ilona önálló életet kezd élni bennem, vagyis nem csupán általam létezik immár, hanem saját maga is gondolkodik, érez és cselekszik. Arra is hamarosan rá kellett ébrednem, hogy nemcsak én gyűlölöm őt, hanem ő is engem: kényszerű együttlétünk érzékeny és védekezésre mindig is hajlamos lényét bizonnyára sokkal mélyebben sebezte, mint az én türelmes, biztos éneket. Gyűlölt, éreztem, hogy gyűlöl: iszonyodott mindattól, ami bennem elviselhetetlen, a ruganyos járásomtól, attól, hogy mindig egyenesen tartom magam, hogy ropgatom az ujjaimat, és hogy kimérten, tisztán beszélek, hogy lassan eszem, és sokáig rágok, még a szagomat, a tiszta szappanszagomat is utálta. Mivel pedig mi ketten teljesen eggyé váltunk, rajta keresztül én is kezdtem megutálni magam, márpedig ennél, a valódi és őszinte önutálatnál nincs semmi megalázóbb és elviselhetlenebb. Tudtam, ha nem szabadulok meg tőle, mindketten belepusztulunk.

- Na és mit csinált? – szólt közbe Zoli izgatottan. Vilmon hökkenten nézett rá.
- Hogyhogy mit csináltam?

– Hát igen, hogy...

– Hogy mit csináltam? Hát mi az istent csináltam volna! Csak egyet tehettem. Megszabadultam tőle.

– De hát hogyan?

– Egyszerűen. Ahogy felépítettem, le is tudtam rombolni Ilonát. Tulajdonképp nem is volt nehéz. Rombolni mindig könnyebb, mint építeni. Először is leszoktattam magam a gyermeteg s és c hangokról, a ringatózó járásról, a furcsa kézmozdulatokról, azután kidobáltam Ilona tárgyait, ruháit, elzártam fényképeit, büntettem magam, ha emlékeit felidéztem, paróka, testápoló, kölni, mind-mind szemétre került. Félelmeimtől volt a legnehezebb szabadulnom, de nőket szereztem, és a karjuk közé bújtam előle – ittam, utaztam, mulatókba jártam: csupa olyasmit tettem, amit Ilona gyűlölt, így egyetlen, igaz, kínos év alatt sikerült eltüntetnem őt magamból – és megdöbbenésemre egykori fájdalom is lényével együtt enyészett el nyomtalanul.

Felfoghatjuk ezt úgy is, mint valamiféle terápiát. Azóta nyugodtan élek. Ilona még mindig rettenetesen hiányzik, de hiánya már nem fáj, nem öl meg. Túlélem. Nem mondom, magányos vagyok, de végül is ki nem az?

Zoli szótlánul gubbasztott, meg sem mert szólalni a monológ alatt. Üres, kihűlt műanyag poharát védekezőn tartotta arca elé.

– Tényleg, kér még egy kis teát? – kérdezte Vilmon, előemelve arcát a sötét sarokból. – Biztos örültnek tart.

– Egyáltalán nem, dehogy, csak, tudja, ez az egész olyan, olyan... ijesztő.

– Igen, tudom – vont a vállát a férfi. – Még nem is beszéltem róla senkinek. Nem is tudom, miért épp most jött rám... ne haragudjék, hogy így magára zúdítottam... de ha az ember utazik, valahogy könnyebben nyílik meg... Felelőtlenebb... Tudja, az a baj, hogy rettentően... Mondja, maga szerint rosszul döntöttem?

– Egyáltalán nem, így valóban nem lehetett élni. Nagyon... kényelmetlen lehetett...

– Igen, azt hiszem, tényleg nem volt más választásom...

– Nézze, felfelé megyünk – mutatott Zoli megkönnyebbülten az ablakra, amely mögött erdőbozontos hegyhátak feketéllettek. – Ez már a hegy. Itt kanyarodunk el délkeletnek.

– Igen, igen.

– Furcsa elképzelni, hogy reggel már a tengernél leszünk...

– És fürdünk benne...

– Mi még délelőtt semmiképp nem, tudja, délben továbbutazunk Dubrovnik felé.

– Hajóval?

– Igen, közvetlenül a pályaudvarnál van a kikötő.

– Tudom, már jártam arra.

– Szóval, mi sajnós még nem fürdünk holnap – vont a vállát Zoli.

– Mi viszont igen – felelte Vilmon, és most először elmosolyodott.